

Artikelarkiv Arvesølv 2016

Historien om Munkebo Bibliotek II

af Carol Eriksen og Mona Jørgensen

Artiklen er en fortsættelse af første del af historien, som blev bragt i "Arvesølv 2014"

De første år som heltidsbibliotek

Efter flere placeringer, senest på Mølkærskolen, blev det nye bibliotek den 19.8.63 indviet på første salen på Butikstorvet (se billede i tidligere artikel). Samtidig blev der ansat en heltids bibliotekar, Ole Sorring. Biblioteket gik hermed fra at være et deltidsbibliotek med ufaglært bibliotekar til at være heltidsbibliotek med uddannet bibliotekar. Der var problemer med at få børnebøgerne med fra skolen, og det fortælles også, at det ikke var let for Ole Sorring at bestemme bogudvalget, for skolebiblioteket og folkebiblioteket havde jo hidtil samarbejdet, da de var under samme tag på Mølkærskolen.

De nye lokaler og befolkningsvæksten betød, at antallet af bøger og udlån steg stærkt, så meget, at der på de travleste tidspunkter næsten kunne være tomme hylder. Sognerådet bevilgede derfor 6000 kr. ekstra til bogkøb. I 1969 overtog

Palle Frandsen ved reolerne. Bemærk piben.

Palle Frandsen stillingen efter Ole Sorring. Den nye bibliotekar slog samme år fast, at der var stor pladsman- gel, for bog- bestanden var nu vok- set til 18.000 bind.

Munkebos mange børn var flittige

lånere, så det blev besluttet at ansætte en børnebibliotekar, ret usædvanligt for en by af Munkebos størrelse. Faktisk udgjorde de 0-13 årige mere end 35% af befolkningen, svarende til ca. 1700 børn. I 1970 blev Gerd Ejlertsen derfor ansat som børnebibliotekar. Hun kom fra en lignende stilling i Gentofte.

Aktiviteter på biblioteket

Der blev nu arrangeret højtlesning for børn, hvilket ikke var helt problemløst. Der var ikke et selvstændigt lokale til dette, og man besluttede at bede de voksne om - så vidt muligt - ikke at benytte biblioteket tirsdage mellem 15 og 16.

Der blev også etableret en nær forbindelse mellem skolerne og de to børnehaver. Der blev arrangeret forfatteraftener i serien "Forfatterne møder deres læsere", som blev afholdt i Mølkærskolens festsal med forfattere som bl.a. Chr. Kampmann og Tage Skou-Hansen. Pensionister blev indbudt til filmaften med filmatiseringen af Blichers "Hosekræmmeren". Palle Frandsen mente, at der skulle være tilbud til alle aldersgrupper og socialgrupper. For som han sagde: "Vi kan ikke nøjes med at tænke på feinschmeckerne". Også en filmklub blev oprettet.

Den ringe lokalekapacitet betød, at der ikke var en læsesal på biblioteket, blot et hjørne med et par stole, hvor folk kunne studere de forskellige tidsskrifter. Et garderobeskab var blevet nedlagt for at få plads til et billedbogshjørne. "Det næste skridt må være, at nedlægge toiletterne, men det er vel næppe acceptabelt at henvise folk til buskene uden for bygningen", sagde Palle Frandsen. Men en løsning var ikke lige om hjørnet. Der blev derfor holdt lukket hver tirsdag eftermiddag mellem kl. 15 og 16 af hensyn til eventyrtimerne for de 7-12 årige.

I sommeren 1971 fremkom de første ideer om flytning til større lokaler. Lederen Palle Frandsen opsagde sin stilling fra juli 1971, og Gerd Ejlertsen, som nu var fastansat børnebibliotekar efter 1 års prøvetid. Hun blev nu konstitueret leder, indtil stillingen kunne besættes. Efter flere måneder med 4 stillingsopslag og kun 2 ansøgere, besluttedes det at ansætte Gerd Ejlertsen som overbibliotekar. Den lange periode med mindre personale bevirkede, at man holdt lukket i værftets ferieperiode.

Nye og større lokaler på torvet

I september 1971 blev man endelig i det kulturelle udvalg med Axel Jørgensen i spidsen enige om at sætte alle sejl til for at løse pladsproblemerne for biblioteket. Mange forslag havde været oppe, bl.a. om det skulle placeres i det nye rådhus. I medierne kunne man læse om udlånsrekord, så biblioteket blev virkelig brugt. Udvalget havde kig på lokaler på butikstorvet, hvor der tidligere var møbelforretning. Der var en del forhandlinger med Ejendomsselskabet Lindø. Lejekravet var for voldsomt, og efter lange forhandlinger om nedsættelse, og om de 40.000 kr. til indretningen skulle deles, blev der skrevet en 10-årig kontrakt, og indvielsen i de nye lokaler d. 15. november 1971 var en realitet.

Det nye bibliotek på Butikstorvet

Biblioteket holdt lukket 1 uge for at klare flytningen til de nye faciliteter. I modsætning til det gamle bibliotek, hvor man havde 150 kvadratmeter, rådede man nu over 240 kvadratmeter i stueplan plus kælder til bogmagasiner og også plads til eventyrtimer til børnene. Der blev holdt indvielse med reception og tale ved borgmester Axel

Jørgensen, som gav et kort rids over bibliotekets udvikling i værftsbyen de sidste 10 år. Åbningen af det nye bibliotek gav udlånsrekord. Nogle kom vel af nysgerighed for at se det nye bibliotek, som nu var opdelt med næsten lige meget plads til en børneafdeling og en voksenafdeling med god plads mellem reolerne. Der var et hyggeligt tidskriftshjørne, hvor man kunne sidde og læse. Der var fortsat 18.000 bind, men nu var der bedre plads til dem.

Oprettelse af Lokalhistorisk Arkiv

Der havde været gjort flere forsøg på at oprette et lokalhistorisk arkiv i Munkebo, men det var hidtil ikke lykkedes at vække tilstrækkelig interesse for sagen. I marts 1973, efter at overbibliotekar Gerd Ejlertsen havde deltaget i et kursus om lokalhistorisk arbejde, forsøgte man igen. Hun mente, det var vigtigt at komme i gang for ikke at gå glip af vigtigt materiale. Der var mange foreninger og mindre sammenslutninger, der blev nedlagt netop nu, og det var vigtigt at indsamle protokoller og andet materiale af lokalhistorisk interesse. Det lykkedes at oprette et lokalhistorisk arkiv, og man opfordrede til aflevering af gamle fotografier, papirer, protokoller m.v.

Læsehestene i Munkebo

Aviserne skrev gennem årene rigtig mange artikler om det høje udlånstal i Munkebo.

Mona Jørgensen læser højt for børnene

De mest læsende mennesker på Fyn var faktisk borgerne i Munkebo, og det kunne der føres statistisk bevis for. Situationen var nemlig den, at Munkebo Kommune havde det største bogudlån i forhold til befolkningstallet på Fyn og

også på dette tidspunkt den højeste gennemsnitsindkomst. I 1977 blev der således ekspederet 140.000 bøger over udlånsskranken svarende til 22,29 bøger pr. indbygger, mens det i 1970 var 12 og i 1984 34,3 bøger. Forklaringen på det store udlån kunne være mange, men Gerd Ejlertsen mente, at en del af forklaringen måske var de mange børneudlån. Byen havde nemlig som tidligere nævnt mange børn, og børnene i skolealderen havde ikke så mange steder at gå hen, så de mødtes på biblioteket hver eneste dag. Der var derfor travlt, når 2 bibliotekarer og 3 deltidsansatte på kontoret skulle klare den store efterspørgsel. I 1974 blev der installeret fotonotering, hvilket betød, at man tog foto af bogens titel og lånerkort.

De glemsomme lånere

At aflevere bøgerne til tiden har altid været et problem for nogle lånere. Gennem årene har der været justeringer af bødetaksterne, men det var ikke noget, der hjalp særligt meget, da der kunne være både 1., 2. og 3. hjemkaldelse og endelig

Fra venstre: En bagersvend, borgmester Axel Jørgensen og Gerd Ejlertsen

en regning. Det var dyrt i porto og arbejdstimer, så man forsøgte med at ringe ved den 1. hjemkaldelse. Engang imellem var der frit lejde, for eksempel kunne det være i

forbindelse med et særligt arrangement. Her dukkede der bøger op, som ikke havde stået på hylderne i flere år. Men ikke alt blev afleveret. Man foreslog derfor i 1986 at afhente bøger ude hos de mest glemsomme lånere. Biblioteket havde i gennemsnit 50 glemsomme lånere, som hver i snit havde bøger for 500 kr. Man var overbevist om, at hvis en medarbejder dukkede op hos disse lånere, så ville de fleste bøger blive afleveret. Kulturudvalget var begejstret for ideen. Der var sjove beretninger om, hvordan folk reagerede, når personalet stod ved deres dør. Nogle skulle lede over hele huset, andre havde bare bøgerne stående i en pose, men kom bare aldrig afsted med dem. Det kostede låneren 100 kr. for en afhentning. Det var kun et par gange om året, der var afhentning, men der kom da penge i kassen til nye bøger og et dejligt gensyn med de savnede.

25 og 50 års jubilæer i 1988

Fredag d. 19. august 1988 markerede man hele to jubilæer, nemlig 25 år som

Bibliotekets personale. Fra venstre: Jytte Sørensen, Birgit Rifsdal, Mona Jørgensen, Gerd Ejlertsen og Carol Eriksen.

heltidsbibliotek og 50 år som deltids. Der var fart over feltet lige fra morgentunden, og hele dagen strømmede det ind med gratulanter og gæster. I gården var der dækket festligt op til indbudte gæster, men dagen igennem fungerede det

som bibliotekscafé med forfriskninger. Børnene fra børnehaverne kom og sang fødselsdagssang og havde en kæmpe lagkage med, som var pyntet med lys, og det vakte jubel.

Dagen igennem var biblioteket fuld af børn og voksne, der så tegnefilm, blev fotograferet som Rasmus Klump og indtog oceaner af saftvand og tonsvis af småkager, som Trica have sponsoreret. Der blev udleveret over 1000 balloner. Kl. 17 spillede Væftsorkestret på plænen foran biblioteket. Desværre var vejret på dette tidspunkt ikke for godt, men det var til gengæld musikken, og klokken 19 lukkede biblioteket efter en dejlig dag.

Bogsalg

”Sælger biblioteket alle sine bøger”? skrev et dagblad i en overskrift - nej, det gjorde man ikke - men med en ny lov var det nu muligt at sælge de kasserede bøger. Bibliotekerne har altid tidligere kasseret bøger og sendt de slidte og forældede bøger til forbrænding, men lørdag d. 3. januar 1990 var der mulighed for at

Bogsalg på torvet

erhverve sig nogle billige eksemplarer. Personalet havde med tættekam gennemgået bogbestanden og udskilt de slidte og forældede bøger, men der var også gode og pæne eksemplarer, der ikke mere blev udlånt,

og da det var 5 år siden, det sidst var gjort, var der tale om i hundredvis af børne- og voksenbøger. Priserne var fra 5-10 kr. og enkelte 25-50 kr. Munkeboerne blev opfordret til at møde op på Rådhuset kl. 10-14 for at gøre et kup og medbringe store indkøbstasker.

Her var der udsalgsstemning, og de 2700 bøger var anbragt på borde i forhallen. Gerd Ejlertsen mente, man havde solgt to tredjedele af bøgerne, så der kunne nu tilføres bogkontoen ca. 10.000 kr. Pengene blev brugt til indkøb af noder og sprogkurser på bånd, som der var stor efterspørgsel efter. De resterende bøger kom tilbage på biblioteket og blev opsat på borde, så lånerne løbende kunne købe dem. Større bogsalg blev også senere arrangeret, for eksempel på Rådhuspladsen en sommerdag.

Den store revolution

Biblioteket havde tidligere nedlagt kortkartoteket, da man i 1987 fik penge til en søgeterminal, og i 1990 kom der tilbud fra staten om tilskud til et edb-system. Betingelsen var, at der skulle søges inden 1. december. Evt. etablering skulle ske i 1991. Kommunedata havde beregnet de samlede udgifter til 350.725 kr., men tilskuddet var på 140.000 kr. altså en egenudgift på 210.725 kr. Kommunalbestyrelsen anbefalede at udnytte tilskuddet og ved at flytte de allerede afsatte penge

til edb-system i 92 og 93 var sagen på plads, da man ikke ønskede at vinke farvel til de 140.000 kr.

Overgangen til edb var nok den største revolution i bibliotekets historie. Kommunen købte Kommunedatas bibliotekssystem, og personalet gik i gang med at edb-registrere alle hjemmeværende materialer efter at have været på kursus. For at indregistreringen kunne ske hurtigst muligt lukkede biblioteket i 2 uger. Det var en varm sommer, og personalet svedte. Ved indførslen af edb-systemet ville bøgerne nu blive registreret elektronisk, og lånerne, som skulle have nye stregkode lånerkort, ligeså. Gerd Ejlertsen berettede om de nye muligheder, systemet gav: ved at indtaste en bogtitel kunne man straks se, om den var hjemme, men det blev også muligt at søge i et eksternt system, som var databaser i Aalborg og København, og så kunne den straks bestilles der. Senere, da alle biblioteker anvendte systemet, kunne der søges på alle biblioteker. "Det nye isenkram" kunne også vise, hvad låneren havde lånt, og hvornår det skulle afleveres, og det gjorde det nemmere for både låneren og personalet.

Planerne for nyt bibliotek

Allerede efter få år på Torvet, var der atter problemer med pladsen, og det var igen aktuelt med en flytning, da der manglede kontorfaciliteter, plads til udstillinger og ikke mindst plads til de mange bøger.

Flytning og hvad der videre skete kan man læse om i næste års "Arvesølv"